

Anketa mezi výchovnými poradci základních a středních škol
uskutečněná koncem roku 2010 Asociací výchovných poradců, o.s.
s pomocí Střediska podpory poradenských služeb Národního vzdělávacího fondu.

Anketa byla provedena on-line. Byli obesláni všichni členové Asociace výchovných poradců, o.s. a další výchovní poradci z řad účastníků akcí, které se konaly v minulých třech letech. celkem odpovědělo 60 respondentů, z nichž ale dva respondenti uvedli, že nejsou výchovnými poradci. Proto nejsou ve výsledcích ankety uváděny. Z 50 výchovných poradců působí 18 na základní škole (ZŠ), 28 na střední odborné škole (SŠ) a 12 na gymnáziu (GYM).

Tab. č. 1: Počet respondentů

Typ školy	Počet	Procento
- základní	18	29,51
- střední odborná	28	45,90
- gymnázium	12	19,67
- na jiném typu školy	2	3,28
- nejsem výchovným poradcem	1	1,64
Celkem	61	100,00

Jaké náklady (mimo mzdových) vznikají u Vás ve škole v souvislosti s poskytováním poradenských služeb?

Zajímalo nás, jak výchovní poradci vnímají náklady, které na jejich škole souvisí s výchovným poradenstvím. 31 % respondentů (18 z 58 resp.) odpovědělo, že výchovné poradenství sebou nenese žádné náklady (mimo mzdových). Ostatní uvedli, že se jedná především náklady na kancelářské potřeby, další vzdělávání a účast na poradách, seminářích a konferencích pro výchovné poradce, a na nákup odborné literatury. Na deseti školách se pořádají pro žáky a studenty odborné akce, na kterých vystupují placení lektoři.

V odpovědích byly také příklady nákladů, které se objevily jen jednou:

- školní PC pro dysgrafiky (2x),
- tisk zvláštních cvičení pro dysgrafiky,
- alkoholtester,
- testy na drogy.

Jak se dalo očekávat, situace není na všech školách stejná. Na některých školách je všeho dostatek, zatímco na jiných si stěžují na nedostatek základních kancelářských potřeb a financí na proplácení cestovného.

„Neumím odpovědět, máme veškerý dostatek pomůcek i potřeb pro výchovné poradenství. Nechybí nám nic.“

„Vůbec žádné - nikam nemohu vyjet, na žádný placený seminář nebo kongres, na kterém bych musela zaplatit účastnický poplatek nebo platbu za ubytování a cestovné. Nemohu nakupovat odbornou literaturu.“

„Pro pořádek a archivaci potřebuji spisové desky, šanony, sešíváčku, zkrátka kancelářské potřeby - ty si financuji ze svého, vedení školy mi v tomto vstříc nevychází s tím, že kdyby tohle chtěl každý... Zkrátka chci příliš, tak si to platím sama. Marně už léta dokola žádám o tiskárnu

do svého kabinetu (ve škole je k dispozici společná tiskárna kombinovaná kopírkou, ta je ale na druhém konci školy a o dvě poschodí níže) - vidím, že to je marné, koupím si ji tedy z rodinného rozpočtu. Když jsem o ni řekla posledně, pan ředitel mi odpověděl, že mohu záznamy s rodiči psát ručně. - Škola žádné zvláštní náklady nemá, nevím o tom.“

Pocítujete nějaká omezení, která Vám brání vykonávat činnost výchovného poradce v potřebné kvalitě a kvantitě?

62,3 procent respondentů pocítuje omezení, která jim brání vykonávat činnost výchovného poradce v potřebné kvalitě a kvantitě.

49 % respondentů uvádí, že stanovená hodinová dotace pro výkon funkce výchovného poradce je málo.

„Máme vyučovací povinnost a současně výchovné poradenství: další činnosti jsou jen v rychlosti a povrchově konané“

„Vykonávat současně kvalitně práci učitele dvou odborných předmětů, třídního učitele a výchovného poradce je více než náročné.“

„Snížený úvazek nestačí, chci-li se všem svým činností, vyplývajícím z vyhlášek 72 a 73 věnovat důsledně“

Respondenti uvedli, že jim chybí finanční prostředky na běžný provoz kanceláře a kancelářské potřeby včetně výpočetní techniky, na kompenzační pomůcky, na pomůcky pro žáky s SPU, SPCH, na mimoškolní aktivity žáků, na odbornou literaturu.

„Na prevenci. Realizujeme projekty spolufinancované MŠMT i ESF, ale je to stále málo. Nabídky akcí vyžadují spoluúčast žáků, což není správné.“

„Na pomůcky pro dysporuchové děti, na exkurze pro výběr povolání“

„Na zajištění podpůrných aktivit -např. zajištění dalšího vzdělávání celého pedagogického sboru, není zajištěno vybavení kabinetu VP - kabinet je navíc nevhodný.“

„Na zakoupení testů profesní orientace pro kariérové poradenství, na cestáky a kurzovné pro další vzdělávání VP.“

Respondenti naznačili, že by je potěšilo, kdyby se zvedlo jejich finanční ohodnocení.

„Finanční motivace je motivace“

Jeden respondent navrhuje, aby mzda byla stejná, jen aby se zvýšil počet hodin na výchovné poradenství.

„Zaplacení více hodin - stejná mzda jako za plný úvazek, ale zvýšit počet hodin na poradenství na 10“

Objevuje se zde také požadavek na školního psychologa, aby se mohl individuálně věnovat některým skupinám dětí.

Na školního psychologa, na reedukaci integrovaných dětí“

„Psycholog, na kterého nejsou peníze - rozbořením situace v třídním kolektivu by se dalo předejít mnohým konfliktům a absencím, ale také odborná pomoc pro různé specifické problémy (bulimie, záškoláctví...)“

„Potřebovali bychom kvalitního školního psychologa, protože na řadu problémů sama nestačím (autismus...)“

Mezi omezení, která výchovní poradci uvedli, je kromě již zmiňované nedostatečné časové dotace pro výkon funkce výchovného poradce značným omezením prostor, ve kterém poradenství probíhá.

„Máme nedostatek prostoru (po 20 letech stále nemám samostatný kabinet pro individuální práci se žáky.“

Výchovní poradci spolupracují s pedagogicko-psychologickými poradnami (PPP), jejich kapacita je pro výchovné poradenství omezující.

„V některých PPP jsou nyní před státními maturitami přetížení, mám pocit, že nestíhají se průběžně věnovat jiné problematice, než té, která s maturitami souvisí.“

Vyvolává v konečném důsledku omezení v práci výchovného poradce nějaké finanční náklady?

Položili jsme otázku, kterou jsme chtěli zjistit, zda si jsou výchovní poradci vědomi toho, že nečinnost výchovného poradenství ve svém důsledku vyvolává problémy a finanční náklady společnosti. Skrytý účel otázky byl asi příliš komplikovaný, protože jen necelých 20 % respondentů odpovědělo v souladu s naší hypotézou:

„Možnost špatné profesní volby - zahájení studia na VŠ, které bude ve svém důsledku neúspěšné a v době, kdy vysoké školy získávají finanční dotace na hlavu, se jedná o neekonomickou investici.“

„Náklady spojené s pobytem v diagnostických ústavech, následná umístění v dalších ústavech a výchovných zařízeních apod.“

„Např. neúspěšný žák se ocitne v péči úřadu práce. "Neošetřené" dítě v péči zdravotníků atd.“

„Nedokonalá prevence patolog. jevů u mládeže se projeví až s odstupem času. Lze ji obtížně kvantifikovat.“

Objevil se zde i názor, že je vydáváno málo finančních prostředků na vzdělávání výchovných poradců.

„Stát by měl vydávat daleko více peněz do školství, výchovný poradce by si měl pravidelně doplňovat vzdělání, pokud odjede ze školy, je za něj zástup, tady by měl zřizovatel přispět určitou výší peněz za náhradu. Na školení se snažím jezdit ve svém volném odpoledni.“

„...chybí prostředky na ohodnocení učitele, který se stará o integrovaného žáka. Výchovný poradce by měl učit jen polovinu úvazku učitele. Práce ve školství není ohodnocena podle počtu odučených hodin, je to práce navíc, je to o tom, že zájem dítěte je na prvním místě, přestala jsem řešit nějaké věci, je to ztráta energie.“

„Nevyvolává. Když nejsou peníze, tak se akce (besedy, workshopy, přednášky, kulturní akce) omezují (žáci platí) či nekonají.“

Co Vám na současném stavu a organizaci poradenských služeb na Vaší škole nevyhovuje?

Výchovní poradci stejně jako v předchozích odpovědích zmiňují nedostatek času, prostoru, finančních prostředků, chybí jim psycholog a speciální pedagog. Uvítali by lepší spolupráci s PPP a pravidelné vzdělávání pedagogů.

Nízká časová dotace

„Nízká časová dotace, potřebovala bych alespoň o polovinu nižší úvazek vých. poradce by měl učit maximálně 10 hodin.“

„Připadám si jako hasič, který chodí s injekční stříkačkou a hasí velký požár. Žáci se se mnou domlouvají o přestávkách v konzultačních hodinách, jsem ve škole do 18 a od rána od 7, skloubit učení a výchovné poradenství jde těžko, kolikrát přijdu do hodiny pozdě, protože je třeba řešit problém hned. Výchovný poradce by měl pracovat na celý úvazek, potom by nebyl ve stresu a studenti by cítili větší podporu. V současné době jen státní maturita a PUP zaměstná výchovného poradce-vyplňování dotazníků, jednat s probační a mediační službou, řešit problémy žáků apod., výchovné komise ...

„Výchovný poradce by se měl převážně věnovat profesionální orientaci, o níž není na základní škole takový zájem, jako býval dřív- základním měřítkem pro spoustu žáků v Praze je, zda přijímací řízení proběhne beze zkoušek. Navíc je zde výrazně vyšší nabídka oborů, než je poptávka. Výchovnou činnost výchovného poradce obecně ve školách vytěšňuje metodik prevence. V naší škole tato situace není, protože vykonávám obě funkce vzhledem k tomu, že na obě mám příslušné vzdělání.“

„1. Nízké snížení úvazku VP (kvalitní poradenské služby vyžadují více osobní práce s žákem. 2. Nárůst administrativy!!! 3. Malé finanční ohodnocení VP“

Nedostatek podpory ze strany vedení školy a spolupracujících institucí

„Těžkopádná spolupráce s PPP.“

„Nevstřícnost ředitelky školy.“

„Nezájem vedení školy, supluji v poradenství práci sociálních pracovníků“

„Chybí propojenost systémů, chybí akutní psychiatrická a psychologická pomoc pro děti mladší 15 let.“

Nedostatek specialistů

„Na škole mi chybí speciální pedagog, trvale zařazený do školy, bez ohledu na počet žáků.“

„Nemáme vlastního školního psychologa.“

„Máme mnoho žáků s poruchami učení, bylo by vhodnější rozšířit na ZŠ upevňování učiva, pomalejší postup, dyslektické třídy...je také velkým problémem porozumění textu - proto v 1.

ročníku řešíme otázku co se učit, jak se učit a kolik hodin se na střední škole učit? Stačí přece půl hodiny!

„Schází důsledná profesní diagnostika: žáci jsou zavaleni informacemi, špatně se v nich orientují a doba, kterou má VP stanovenou pro práci s žáky, je nedostačující.“

Nedostatek finančních prostředků i na pravidelné vzdělávání pedagogů a výchovných poradců

„Málo času a finančních prostředků, potřebovali bychom i pravidelné vzdělávání pedagogů.“

„Nedostatek finančních prostředků na pořádání besed pro žáky.“

„Nedostatek prostředků na práci odborníků se školní třídou v rámci prevence či intervence. To bychom rozhodně přivítali.“

„Výchovný poradce je sám na 400 žáků, s plným úvazkem a třídnictvím. Schází čas pro práci se žáky. Dělá veškerou činnost včetně kariérového poradenství.“

Asociace výchovných poradců, 2010